

Informacija o gospodarskim kretanjima

rujan 2020.

Sažetak

Prvi rezultati DZS-a pokazuju da se u drugom tromjesečju 2020. kao posljedica pandemije koronavirusa i restriktivnih mjera uvedenih za njezino suzbijanje realni bruto domaći proizvod smanjio za 14,9% u odnosu na prethodno tromjesečje, dok dostupni podaci za treće tromjesečje upućuju na tek djelomičan oporavak gospodarske aktivnosti. Tijekom lipnja i srpnja 2020. zabilježen je rast broja zaposlenih, dok se nezaposlenost smanjila, odražavajući otključavanje gospodarstva te kasniji početak sezone od uobičajenog. No, vrijednosti tih pokazatelja i dalje su zamjetno nepovoljnije u odnosu na razdoblje prije izbijanja pandemije. Godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena smanjila se na -0,3% u srpnju (s -0,2% u lipnju), a najveći doprinos tome dao je pad cijena neprerađenih prehrambenih proizvoda (poglavito povrća i mesa). Očekivanja u vezi s jačanjem kune zbog boljih od očekivanih turističkih pokazatelja utjecala su na aprecijaciju tečaja kune prema euru tijekom srpnja i u prvoj polovini kolovoza, nakon čega je tečaj počeo lagano deprecirati zbog postroživanja epidemioloških mjera na emitivnim tržištima. Pod utjecajem vrlo ekspanzivne monetarne politike HNB-a, likvidnost domaćega financijskog sustava dosegla je dosad najvišu razinu, čemu je pridonio i HNB-ov otkup državnih vrijednosnih papira krajem lipnja. Rast ukupnih plasmana monetarnih institucija u srpnju uglavnom je bio rezultat jačanja kreditiranja stanovništva, ponajviše pod utjecajem programa subvencioniranja stambenih kredita Vlade RH, a manjim dijelom i zbog zaduživanja u svrhu obnove stambenih jedinica oštećenih u potresu. Manjak proračuna opće države prema metodologiji ESA bio je u prvom tromjesečju 2020. nešto veći u odnosu na isto razdoblje prošle godine, dok podaci Ministarstva financija upućuju na znatno produblivanje manjka u drugom tromjesečju.

Prvi rezultati DZS-a upućuju na rekordan pad realnog BDP-a u drugom tromjesečju 2020. godine. Gospodarska aktivnost pritom je smanjena za 15,1% na godišnjoj, odnosno za 14,9% na tromjesečnoj razini, što je zamjetno više od projekcije HNB-a iz lipnja tekuće godine. Smanjenje ukupnog bruto domaćeg proizvoda posljedica je pada inozemne potražnje, poglavito izvoza usluga, te domaće potražnje. Najveće smanjenje na godišnjoj razini kod sastavnica domaće potražnje zabilježeno je kod investicija, a snažno je pala i osobna potrošnja. S druge strane, potrošnja države blago je porasla. Uvoz robe i usluga zamjetno se smanjio u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, ali manje od ukupnog izvoza, pa je doprinos neto inozemne potražnje gospodarskom rastu bio negativan. Razliku između ostvarenja i projekcije HNB-a iz lipnja najviše objašnjavaju ostvarenja koja se tiču inozemne potražnje. Naime, ukupni doprinos neto inozemne potražnje negativniji je od očekivanog poglavito zbog znatno manjeg pada ukupnog uvoza. Doprinos pada domaće potražnje također je nešto veći od projiciranog.

Model brze procjene BDP-a, temeljen uglavnom na podacima za srpanj, trenutačno sugerira da bi BDP u trećem tromjesečju mogao porasti u odnosu na drugo tromjesečje, ali pritom ipak ostati znatno niži nego u istom razdoblju prethodne godine (Slika 1.). Činjenicu da je gospodarska aktivnost dosegla dno u drugom tromjesečju potvrđuju i kretanja u pojedinim djelatnostima. Industrijska proizvodnja u srpnju je porasla za 5,6% na mjesečnoj razini, te je tako bila za 1,3% viša u odnosu na veljaču, odnosno na razinu prije izbijanja pandemije. Pritom je proizvodnja većine glavnih industrijskih grupacija u srpnju bila iznad razina prije uvođenja restriktivnih mjera, osim kod proizvodnje trajnih i netrajnih proizvoda za široku potrošnju (slike 3. i 4.). Prema sezonski prilagođenim podacima realni se promet od trgovine na malo, nakon oporavka u svibnju i lipnju, u srpnju smanjio (za 0,9%). Pritom je spomenuti pad vjerojatno odraz veće važnosti turističke potrošnje u trgovini u srpnju koja je unatoč djelomičnom oporavku i dalje snažnije potisnuta u odnosu na domaće sastavnice potrošnje (Slika 7.). Fizički obujam građevinskih radova u lipnju se nastavio oporavljati, povećavši se za 10,9% u odnosu na prethodni mjesec, pri čemu su se na mjesečnoj razini povećali radovi i na zgradama (12,3%) i na ostalim građevinama (6,2%). Na taj se način indeks fizičkog obujma građevinskih radova dodatno približio razinama ostvarenima u veljači ove godine (slike 5. i 6.).

Potrošačka i poslovna očekivanja u srpnju su i kolovozu u svim djelatnostima bila povoljnija od prosjeka drugog tromjesečja ove godine, ali i dalje znatno ispod razina prije izbijanja pandemije. Rezultati Ankete o pouzdanju potrošača za kolovoz 2020. upućuju da su se njihova očekivanja poboljšala u odnosu na prethodni mjesec, nakon što je u srpnju zabilježeno blago pogoršanje indeksa. Na rast potrošačkog optimizma na mjesečnoj razini najviše je utjecalo poboljšanje očekivanja glede ukupne ekonomske situacije u Hrvatskoj za idućih 12 mjeseci u usporedbi sa stanjem danas, a poboljšana su i očekivanja što se tiče financijske situacije u kućanstvu za sljedećih 12 mjeseci u usporedbi sa stanjem danas te ocjena financijske situacije u kućanstvu danas u odnosu na stanje prije 12 mjeseci. S druge strane, pogoršana su očekivanja u vezi s potrošnjom na kupnju trajnih dobara u idućih godinu dana. Podaci Ankete o pouzdanju poduzeća za kolovoz 2020. upućuju da su se poslovna očekivanja poboljšala u većini djelatnosti. Tako se nastavio oporavak poslovnog optimizma koji je započeo u svibnju ove godine, nakon snažnog pogoršanja očekivanja poslovnih subjekata u travnju kao reakcije na pandemiju koronavirusa. Najveći rast optimizma u kolovozu zabilježen je u segmentu usluga, a očekivanja su se pogoršala jedino u građevinarstvu. Važno je istaknuti kako su ankete o očekivanjima potrošača i poslovnih subjekata provedene u prvoj polovini kolovoza, kada je epidemiološka situacija bila znatno povoljnija nego na kraju spomenutog mjeseca.

Povoljna kretanja na tržištu rada tijekom lipnja i srpnja 2020. odražavaju učinak otključavanja gospodarstva, ali vjerojatno i kasnijeg početka sezone nego što je to uobičajeno. Ukupna zaposlenost porasla je tako u lipnju te još izraženijim intenzitetom u srpnju, nakon snažnog pada broja zaposlenih tijekom prethodna tri mjeseca kada su na snazi bile restriktivne mjere zbog suzbijanja pandemije. Broj zaposlenih povećao se u tom razdoblju u većini djelatnosti privatnog sektora, osim djelatnosti prijevoza i skladištenja. Naj snažniji rast zaposlenosti zabilježen je u djelatnosti usluživanja smještaja i hrane (Slika 15.). Unatoč povoljnim recentnim kretanjima, zaposlenost je u srpnju bila niža za 2,9% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Povećani odljevi s evidencije zbog zapošljavanja doveli su do smanjenja broja nezaposlenih tijekom lipnja i srpnja 2020. godine te, u manjoj mjeri, u kolovozu. Spomenuto smanjenje broja nezaposlenih utjecalo je i na administrativnu stopu nezaposlenosti koja se s 10,4% radne snage, koliko je

iznosila u svibnju, snizila na 10,2% u lipnju i srpnju, prema sezonski prilagođenim podacima (Slika 16.). Unatoč opisanom oporavku, broj nezaposlenih osoba krajem kolovoza bio je za 32,1% viši u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Kada je riječ o plaćama, nakon smanjenja u travnju i svibnju, prosječna nominalna bruto plaća porasla je u lipnju te, slabijim intenzitetom, u srpnju, pri čemu je rast plaća bio široko rasprostranjen. Na godišnjoj razini (sezonski prilagođeni podaci) prosječna nominalna bruto plaća bila je u srpnju za 1,3% veća nego u istom razdoblju prethodne godine, pri čemu je plaća u javnom sektoru porasla za 5,7%, dok se plaća u privatnom sektoru smanjila za 0,4%.¹ Osim toga, zabilježene su manje isplate neoporezivih primitaka, posebno u lipnju i srpnju 2020., zbog čega su plaće uvećane za neoporezive naknade bile gotovo jednake isplaćenju neto prosječnoj plaći (Slika 17.).

Potrošačke su se cijene u srpnju smanjile za 0,5% u odnosu na prethodni mjesec (Tablica 1.). Tome je najveći doprinos dalo sezonsko pojeftinjenje odjeće i obuće (koje je bilo manje izraženo nego prethodne godine) te, u manjoj mjeri, pojedini prehrambeni proizvodi (povrće i meso) i rabljena motorna vozila. Izraženiji pad potrošačkih cijena ublažio je rast maloprodajnih cijena naftnih derivata, što odražava rast cijena sirove nafte na svjetskom tržištu. Tako je prosječna cijena barela sirove nafte tipa Brent u srpnju iznosila 43 USD te je bila za 7% viša u usporedbi s prosječnom cijenom iz lipnja. Rast cijena nafte bio je posljedica daljnjeg popuštanja restriktivnih mjera uvedenih nakon pojave pandemije i posljedičnog rasta potražnje za naftom, smanjenja proizvodnje glavnih svjetskih proizvođača te smanjenja zaliha sirove nafte u SAD-u. Usto, pozitivan doprinos kretanju potrošačkih cijena dao je sezonski rast cijena usluga povezanih s turizmom (usluge smještaja, paket-aranžmani i zračni putnički prijevoz). Godišnji pad potrošačkih cijena ubrzao se s -0,2% u lipnju na -0,3% u srpnju, pri čemu je smanjenje doprinosa pojedinih prehrambenih proizvoda (poglavito povrća i mesa), motornih vozila te potrošnih proizvoda za kućanstvo većinom bilo poništeno povećanjem doprinosa naftnih derivata te odjeće i obuće kretanju inflacije. Temeljna se inflacija, koja ne uključuje cijene poljoprivrednih proizvoda, energije ni administrativne cijene, istovremeno usporila s 1,1% u lipnju na 0,9% u srpnju. Godišnji pad proizvođačkih cijena na domaćem tržištu usporio se s -3,1% u lipnju na -2,7% u srpnju, što je ponajviše bilo posljedica povećanja doprinosa naftnih derivata. Isključujući energiju, godišnja stopa rasta proizvođačkih cijena usporila se s 0,4% u lipnju na 0,2% u srpnju.

Nakon rasta ostvarenog početkom godine, dinamika robne razmjene s inozemstvom snažno se smanjila u travnju i svibnju. Ukupan je robni izvoz tako u travnju i svibnju bio manji za četvrtinu u odnosu na prosjek prethodna tri mjeseca (Slika 10.), čemu je najviše pridonio manji izvoz energenata (poglavito nafte i naftnih derivata zbog pada izvoznih cijena), ostalih prijevoznih sredstava (uglavnom brodova), proizvoda tekstilne industrije i kapitalnih proizvoda. Nasuprot tome, izvoz medicinskih i farmaceutskih proizvoda porastao je. Istodobno je ukupan robni uvoz zabilježio još izraženiji pad, gotovo za trećinu (Slika 11.). Najvećim smanjenjem uvoza izdvajaju se cestovna vozila (Slika 12.), energenti (poglavito nafta i naftni derivati), kapitalni proizvodi (posebno električni strojevi, aparati i uređaji te aparati za komunikacije) kao i prehrambeni proizvodi. Prema opisanim kretanjima izvoza i uvoza robe te činjenici da apsolutna vrijednost uvoza nadmašuje vrijednost izvoza, manjak u robnoj razmjeni s inozemstvom zamjetno se

poboljšao, odnosno smanjen je za 45,8% (Slika 13.). Prvi podaci za lipanj upućuju da se robna razmjena počela oporavljati krajem drugog tromjesečja. Tako je u cijelom drugom tromjesečju izvoz pao za 18,7%, uvoz za 25,4% i manjak za 37,8%, što čini blažu kontrakciju u odnosu na travanj i svibanj.

Nominalni tečaj kune prema euru aprecirao je tijekom srpnja i u prvoj polovini kolovoza, potaknut očekivanjima u vezi s jačanjem kune zbog boljih turističkih pokazatelja nego što su bili očekivani. Takva su se očekivanja promijenila sredinom kolovoza zbog poštoživanja epidemioloških mjera na emitivnim tržištima, pa je tečaj počeo lagano deprecirati. Na kraju kolovoza tečaj je iznosio 7,52 EUR/HRK, što je aprecijacija od 0,5% u usporedbi s tečajem na kraju lipnja (Slika 22.).² Osim prema euru, kuna je ojačala i prema većini drugih valuta uključenih u košaricu za izračun efektivnih tečajeva kune, pri čemu se izdvaja jačanje prema juanu renminbiju, turskoj liri i američkom dolaru. U skladu s tim nominalni efektivni tečaj kune na kraju kolovoza bio je za 1,2% niži nego na kraju lipnja.

Na europskom tržištu novca kratkoročne kamatne stope zadržale su se u srpnju i kolovozu u negativnom području. Prekonočna kamatna stopa na bankarskom tržištu europodručja EONIA neznatno se smanjila na -0,47% na kraju kolovoza, a pad šestomjesečnog EURIBOR-a, započet krajem svibnja, nastavio se te je na kraju kolovoza dosegao -0,45%, odnosno vratio se na razinu zabilježenu netom prije izbivanja pandemije (Slika 25.). Premije za rizik za europske zemlje s tržištima u nastajanju nisu zabilježile značajnije promjene tijekom srpnja i kolovoza (Slika 26.). Premija za rizik Hrvatske iznosila je na kraju kolovoza 74 bazna boda te je, osim Rumunjske, i dalje nešto viša nego za usporedive zemlje Srednje i Istočne Europe.

Pod utjecajem vrlo ekspanzivne monetarne politike HNB-a, slobodna novčana sredstva banaka dosegla su najvišu razinu dosad. Prosječni dnevni višak kunske likvidnosti domaćega bankovnog tržišta dosegao je tako u srpnju 41,2 mlrd. kuna, dok se u kolovozu tek blago smanjio na 41,0 mlrd. kuna (Slika 55.). Tome je pridonio HNB-ov otkup državnih vrijednosnih papira dvjema operacijama fine prilagodbe krajem lipnja ukupnoga nominalnog iznosa od 4,1 mlrd. kuna, s učinkom na likvidnost od 4,4 mlrd. kuna početkom srpnja. U uvjetima izdašnog viška likvidnosti, na domaćem međubankovnom prekonočnom tržištu u srpnju i kolovozu nije bilo prometa, a u kolovozu je izostao i promet repo poslovima banaka. Promet na ostalim segmentima novčanog tržišta bio je prilično skroman, pri čemu se prekonočna kamatna stopa na trgovanje banaka depozitnim novcem nastavila blago smanjivati te je u kolovozu dosegla 0,03%, dok se implicitna kamatna stopa izvedena iz trgovanja banaka ugovorima o valutnoj razmjeni (engl. *FX swap*) tek neznatno povećala, no i dalje je u negativnom području (Slika 28.). Istodobno se kamatna stopa na jednogodišnje kunske trezorske zapise bez valutne klauzule zadržala na 0,06% (Slika 29.).

Kamatne stope banaka na nove kredite poduzećima i stanovništvu, koji uključuju prvi put ugovorene i ponovno ugovorene kredite, u srpnju su se uglavnom smanjile ili ostale gotovo nepromijenjene (slike 29., 30. i 31.). Iznimno, blago su porasle kamatne stope na prvi put ugovorene stambene kredite (Slika 33.). Kada je riječ o depozitima, kamatna stopa na oročene depozite stanovništva nije se znatnije mijenjala tijekom srpnja, dok se za poduzeća tek blago povećala (slike 35. i 36.). Razlika između kamatnih stopa na nove kredite i depozite na kraju srpnja blago se povećala na 4,5 postotnih bodova zbog

¹ Prema originalnim podacima u srpnju 2020. u odnosu na isti mjesec prethodne godine prosječna nominalna bruto plaća bila je viša za 2,5%, pri čemu je plaća u javnom sektoru porasla za 5,7%, a u privatnom sektoru za 1,4%.

² Hrvatska je u srpnju 2020. pristupila europskom tečajnom mehanizmu II. Pritom je kao središnji nominalni paritet određena razina od 7,5345 kuna za jedan euro i standardan raspon fluktuacija od $\pm 15\%$ oko spomenutog pariteta.

promjena u strukturi odobrenih kredita, tj. povećanja udjela kunskih kredita koji imaju višu kamatnu stopu te smanjenja udjela deviznih kredita i kredita s valutnom klauzulom koji imaju nižu kamatnu stopu (Slika 38.). Istodobno se stabilizirao trend smanjivanja razlike između kamatnih stopa na stanja kredita i depozita, pa je spomenuta razlika na kraju srpnja ostala gotovo nepromijenjena te je iznosila 4,1 postotni bod.

Monetarna kretanja u srpnju 2020. obilježilo je snažno povećanje neto domaće aktive (NDA) monetarnog sustava, dok se neto inozemna aktiva (NIA) smanjila, pa su ukupna likvidna sredstva (M4) porasla za 6,3 mlrd. kuna ili 1,8% (na osnovi transakcija). NDA je uglavnom porasla zbog HNB-ova otkupa državnih vrijednosnih papira u nominalnom iznosu od 4,1 mlrd. kuna, što je povećalo neto potraživanja monetarnih institucija u središnje države. Godišnji se rast M4 u odnosu na kraj prethodnog mjeseca blago usporio na 7,4%, na osnovi transakcija (Slika 50.). Pritom je zabilježeno usporavanje godišnjeg rasta i novčane mase (M1) na 17,3% (Slika 49.) i kvazinovca na 0,9% (na osnovi transakcija).

Ukupni plasmani monetarnih institucija domaćim sektorima (osim središnje države) u srpnju su se povećali za 0,7 mlrd. kuna (na osnovi transakcija), što je ponajviše bilo rezultat rasta plasmana stanovništvu, ali i ostalim financijskim institucijama, dok su plasmani poduzećima zabilježili pad. Tako su stambeni krediti u srpnju porasli za 0,7 mlrd. kuna ili 1,2%, ponajviše pod utjecajem programa subvencioniranja stambenih kredita Vlade RH, a, u manjoj mjeri, i zbog zaduživanja u svrhu obnove stambenih jedinica oštećenih u potresu. Gotovinski nenamjenski krediti istovremeno su stagnirali. Promatra li se na godišnjoj razini, rast ukupnih plasmana ubrzao se na kraju srpnja na 3,9% (Slika 41.). To je ubrzanje rezultat baznog učinka prodaje potraživanja vezane uz grupu Agrokor u srpnju prošle godine, što je ujedno povećalo godišnju stopu rasta plasmana nefinancijskim poduzećima s 4,1% u lipnju na 5,2% u srpnju (Slika 42.). Što se tiče stanovništva, nakon stagnacije rasta u prethodna dva mjeseca, godišnji se rast plasmana stanovništvu blago ubrzao u srpnju na 3,9% (Slika 43.). Pritom su stambeni krediti ubrzali rast sa 7,1% u lipnju na 8,0% u srpnju, dok su se gotovinski nenamjenski krediti na godišnjoj razini nastavili usporavati (s 3,8% u lipnju na 2,8% u srpnju). Udio kunskih plasmana u ukupnim plasmanima stanovništvu blago je porastao tijekom srpnja na razinu od 55,0% (Slika 48.).

Bruto međunarodne pričuve na kraju su kolovoza iznosile 18,0 mlrd. EUR (Slika 57.) te su se u odnosu na kraj prethodne godine smanjile za 0,5 mlrd. EUR ili 2,9%. Istodobno su se neto raspoložive pričuve smanjile za 1,0 mlrd. EUR ili 6,0% te su na kraju kolovoza iznosile 16,3 mlrd. EUR.

Nakon povećanja u prvom tromjesečju, neto inozemni dug

smanjio se tijekom drugog tromjesečja 2020. godine, za 0,3 mlrd. EUR, s obzirom na to da je rast neto inozemnih obveza središnje države nadomješten poboljšanjem neto inozemne pozicije drugih domaćih sektora (Slika 60.). Naime, država je u lipnju na međunarodnom tržištu izdala nove obveznice u vrijednosti od 2,0 mlrd. EUR, koje su djelomice namijenjene srpanjskoj otplati 1,25 mlrd. USD vrijedne obveznice izdane 2010. godine, a djelomično financiranju protukriznih mjera namijenjenih ublažavanju negativnih posljedica pandemije. Istovremeno se povećala inozemna imovina monetarnih institucija, dok su svoje inozemne obveze smanjila privatna i javna nefinancijska poduzeća kao i ostale financijske institucije. Stanje ukupnog bruto inozemnog duga na kraju lipnja iznosilo je 41,3 mlrd. EUR (Slika 62.), što je za 0,8 mlrd. EUR više nego na kraju prvog tromjesečja.

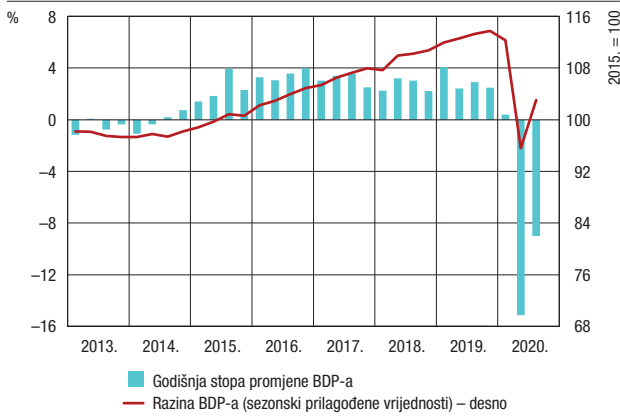
Manjak konsolidirane opće države prema metodologiji ESA 2010 u prvom je tromjesečju 2020. iznosio 3,7 mlrd. kuna, odnosno bio je za 1,8 mlrd. kuna veći u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Takva su kretanja ponajprije odraz povećanja ukupnih rashoda uz usporednu stagnaciju ukupnih prihoda u odnosu na prvo tromjesečje 2019. godine. Promatrano po kategorijama, rastu ukupnih rashoda ponajviše su pridonijeli rashodi za zaposlene, uglavnom odražavajući prvi krug povećanja osnovice plaće u javnim službama od 2% kao i prošlogodišnje povećanje plaća u zdravstvenom i obrazovnom sektoru. Rashodi za intermedijarnu potrošnju, investicije i kapitalne transfere također su pridonijeli rastu ukupnih rashoda, no u znatno manjoj mjeri.

Prema podacima Ministarstva financija⁵ za drugo tromjesečje ove godine na razini središnje države ostvaren je manjak od 12,2 mlrd. kuna, što je pogoršanje salda središnje države od 15,6 mlrd. kuna u odnosu na isto razdoblje 2019. godine. Najviši dosad zabilježen manjak središnje države na tromjesečnoj razini posljedica je iznimnog podbačaja prihoda od 9,2 mlrd. kuna i snažnog rasta rashoda od 6,4 mlrd. kuna zbog ekonomske krize izazvane pandemijom i mjerama za njezino suzbijanje. I u srpnju je saldo središnje države bio negativan i iznosio -1,1 mlrd. kuna.

Kada je riječ o kretanju duga opće države, on je krajem svibnja iznosio 315,0 mlrd. kuna i bio je za 22,0 mlrd. kuna viši nego na kraju 2019. godine (Tablica 5.). Na navedeno su utjecale povećane potrebe države za financiranjem zbog znatnoga negativnog učinka pandemije i restriktivnih epidemioloških mjera na gospodarsku aktivnost, a time i prihode proračuna, kao i povećanje rashodne strane zbog provedenih mjera za ublažavanje negativnih gospodarskih učinaka pandemije. Država je ove povećane potrebe za financiranjem uglavnom podmirivala na domaćem tržištu.

⁵ Mjesečni podaci za središnju državu, državnu upravu i podsektore socijalne sigurnosti koji se prema zahtjevima Direktive Vijeća 2011/85/EU moraju objaviti prije kraja sljedećega kalendarskog mjeseca. Objavljeni podaci odnose se na jedinice opće države prema obuhvatu statističke metodologije ESA 2010, osim podataka za lokalnu državu, koji se objavljuju tromjesečno.

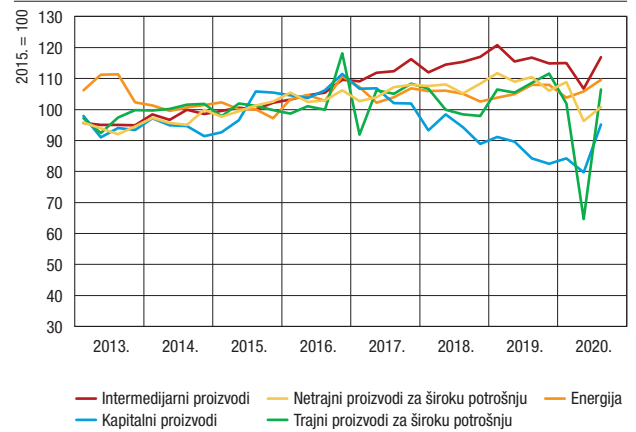
Slika 1. Tromjesečni bruto domaći proizvod
sezonski prilagođene realne vrijednosti

Napomena: Podatak za treće tromjesečje 2020. odnosi se na Mjesečni pokazatelj realne gospodarske aktivnosti HNB-a, procijenjen na osnovi podataka objavljenih do 1. rujna 2020.

Izvori: DZS (sezonska prilagodba HNB-a); izračun HNB-a

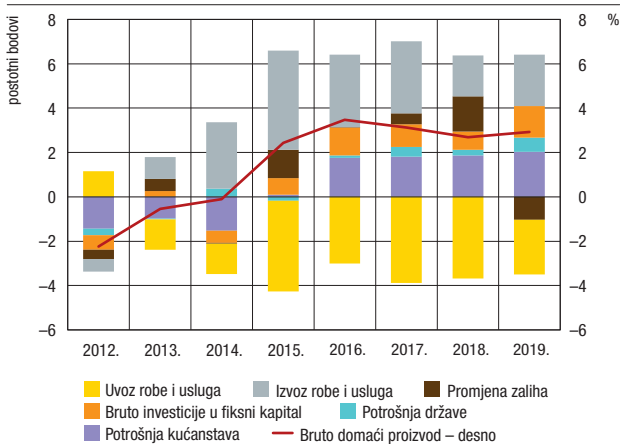
Slika 4. Industrijska proizvodnja prema glavnim industrijskim grupacijama
sezonski prilagođeni indeksi

Napomena: Tromjesečni podaci izračunati su kao prosjek mjesečnih podataka.

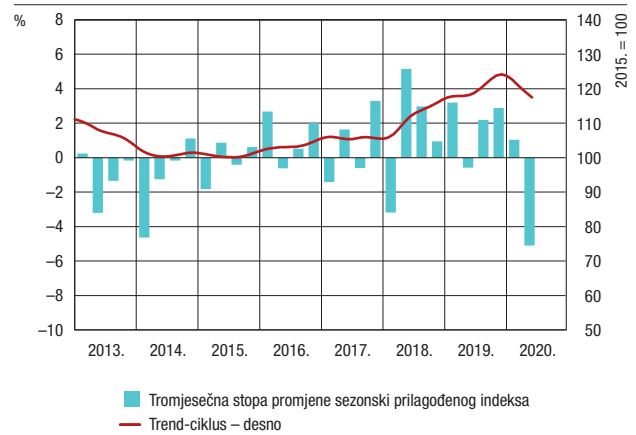
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 2. Promjena BDP-a
doprinosi po komponentama

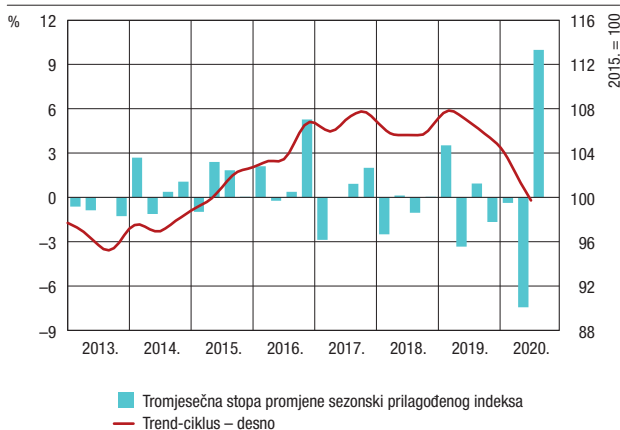
Izvor: DZS

Slika 5. Fizički obujam građevinskih radova

Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

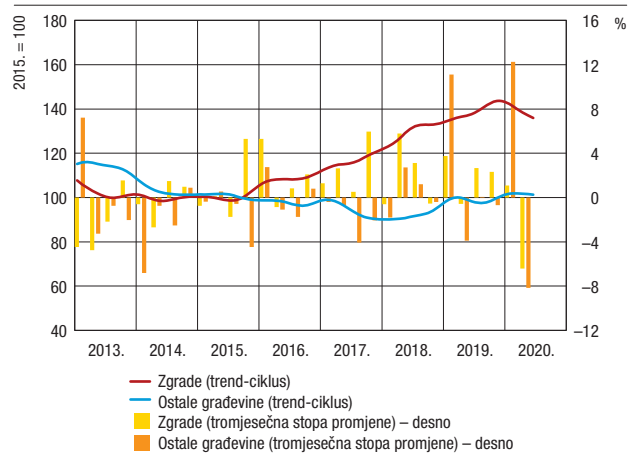
Slika 3. Industrijska proizvodnja

Napomena: Podatak za treće tromjesečje 2020. odnosi se na srpanj.

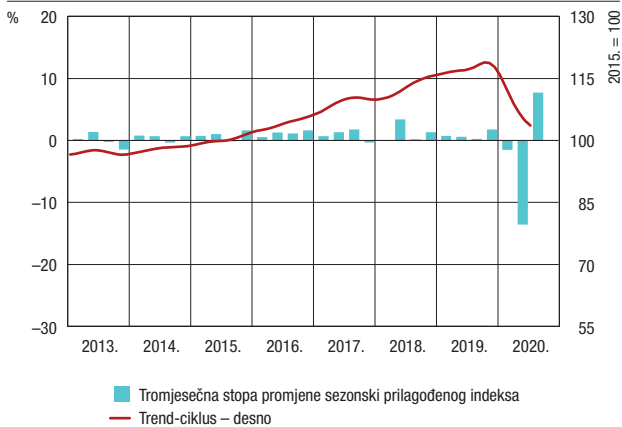
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 6. Zgrade i ostale građevine

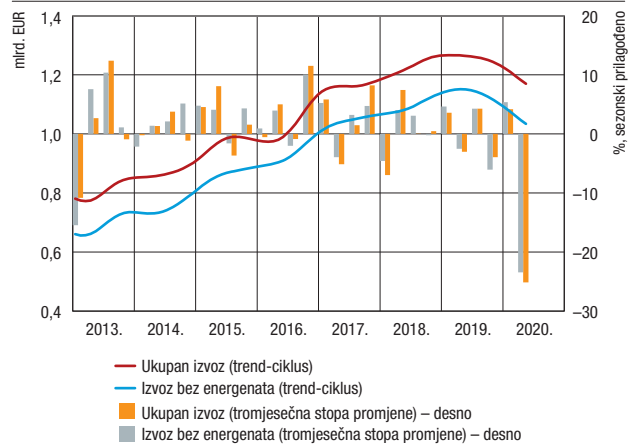
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 7. Realni promet od trgovine na malo

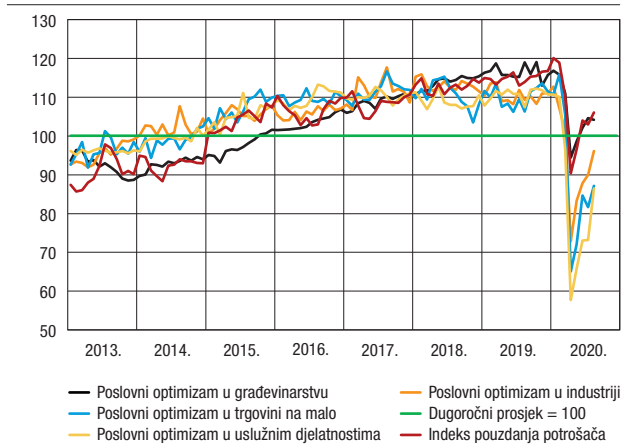
Napomena: Podatak za treće tromjesečje 2020. odnosi se na srpanj.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 10. Robni izvoz (fob)

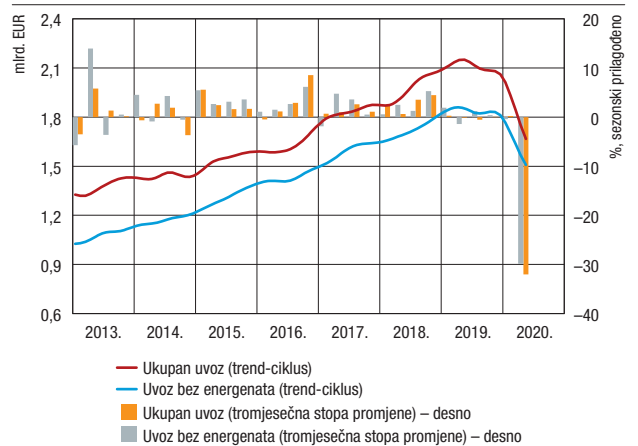
Napomena: Podaci za drugo tromjesečje 2020. odnose se na travanj i svibanj.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 8. Pokazatelji potrošačkog i poslovnog optimizma standardizirane desezonirane vrijednosti

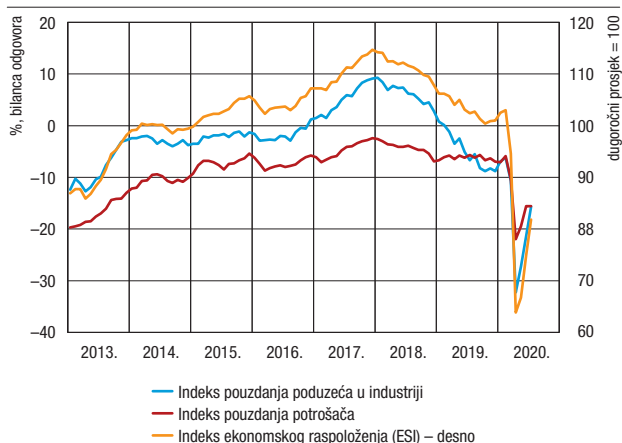
Izvori: Ipsos; HNB (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 11. Robni uvoz (cif)

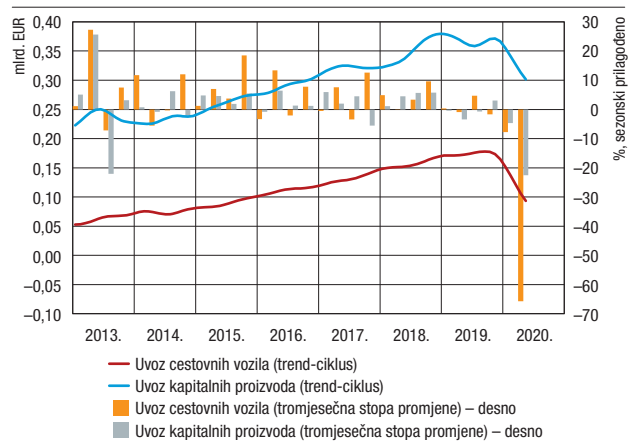
Napomena: Podaci za drugo tromjesečje 2020. odnose se na travanj i svibanj.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 9. Indeksi pouzdanja u EU-u sezonski prilagođene serije

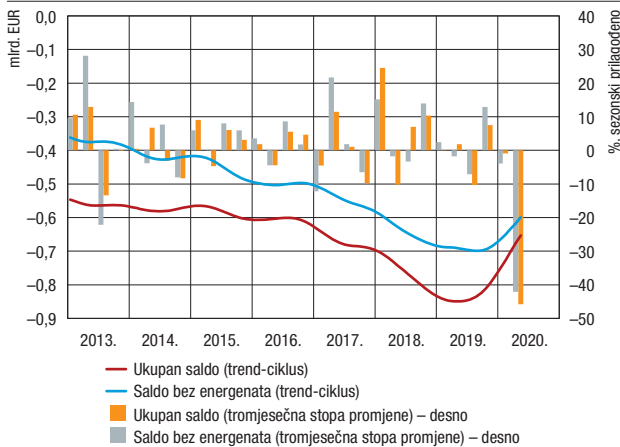
Izvor: Eurostat

Slika 12. Uvoz kapitalnih proizvoda i cestovnih vozila (cif)

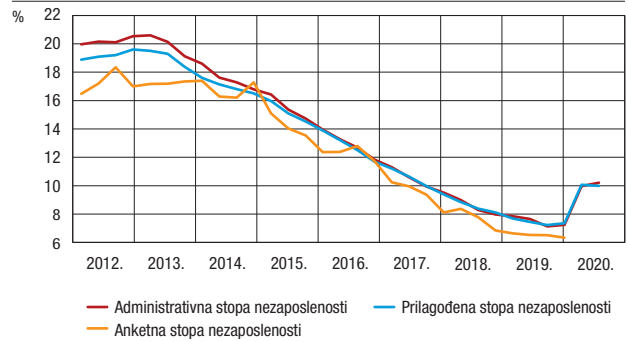

Napomena: Uvoz kapitalnih proizvoda odnosi se na odsjeke SMTK-a 71 – 77. Podaci za drugo tromjesečje 2020. odnose se na travanj i svibanj.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 13. Saldo robe razmjene

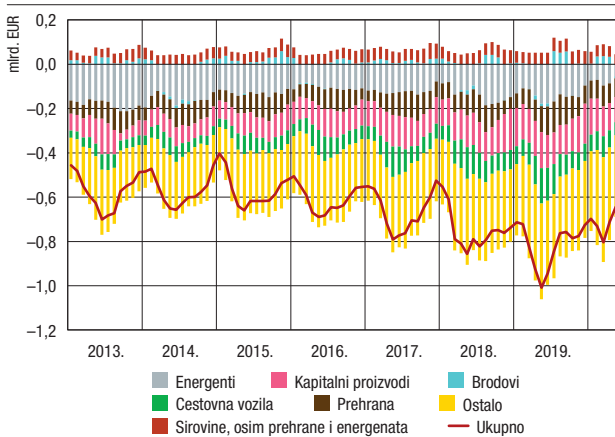

Napomena: Podaci za drugo tromjesečje 2020. odnose se na travanj i svibanj.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

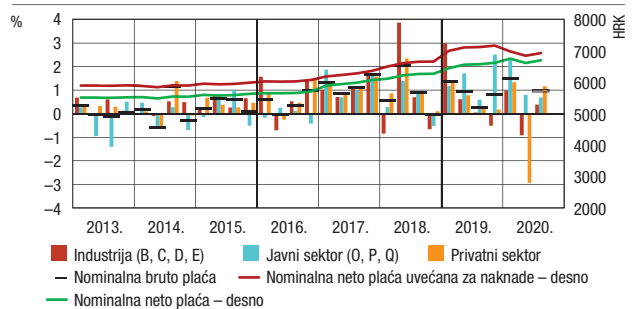
Slika 16. Stope nezaposlenosti
sezonski prilagođeni podaci

Napomena: Pri izračunu administrativne stope nezaposlenosti od siječnja 2015. koriste se podaci o zaposlenosti prikupljeni iz obrasca JOPPD. Podaci o zaposlenosti revidirani su unatrag od siječnja 2016. do prosinca 2019. Prilagođena stopa nezaposlenosti procjena je HNB-a i računa se kao udio broja administrativno nezaposlenih u aktivnom stanovništvu (nezaposlene osobe i osiguranici HZMO-a). Podaci za treće tromjesečje 2020. odnose se na srpanj.
Izvori: DZS; izračun HNB-a (sezonska prilagodba HNB-a)

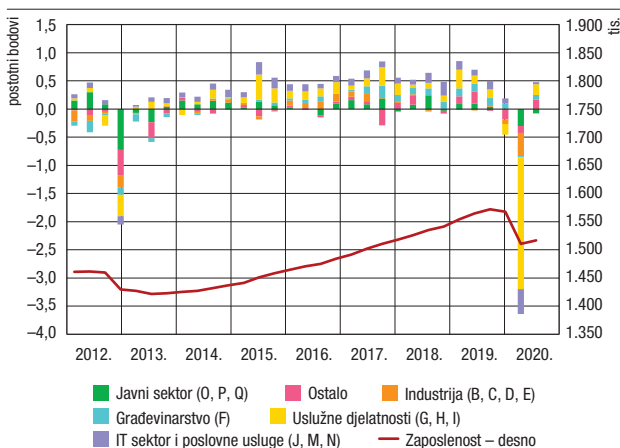
Slika 14. Saldo robe razmjene po skupinama proizvoda

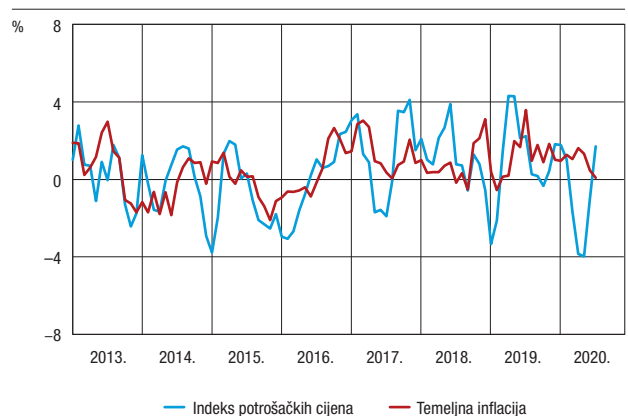
Napomena: Serije su prikazane kao tročlani pomični prosjeci mjesečnih podataka. Podaci zaključno s svibnjem 2020.
Izvor: DZS

Slika 17. Prosječna nominalna bruto i neto plaća
sezonski prilagođeni podaci, tromjesečna stopa promjene, razine

Napomena: Podaci o prosječnoj nominalnoj bruto plaći po djelatnostima odnose se na podatke prikupljene iz obrasca RAD-1, a od siječnja 2016. na podatke prikupljene iz obrasca JOPPD. Podaci o prosječnim plaćama isplaćenima u veljači 2020. izračunati su prema ekvivalentu punoga radnog vremena, dok se prije prosječna plaća računala tako da se ukupne isplate podijele s brojem zaposlenih koji su primili te isplate (zaposleni koji su radili manje od 80 sati mjesečno bili su isključeni). Podaci o plaćama u 2019. prema načelu ekvivalenta punoga radnog vremena objavljeni su u analitičke svrhe. Podaci o isplaćenim naknadama prije 2016. godine procjena su HNB-a. Podaci za treće tromjesečje 2020. odnose se na srpanj.
Izvori: DZS; izračun HNB-a (sezonska prilagodba HNB-a)

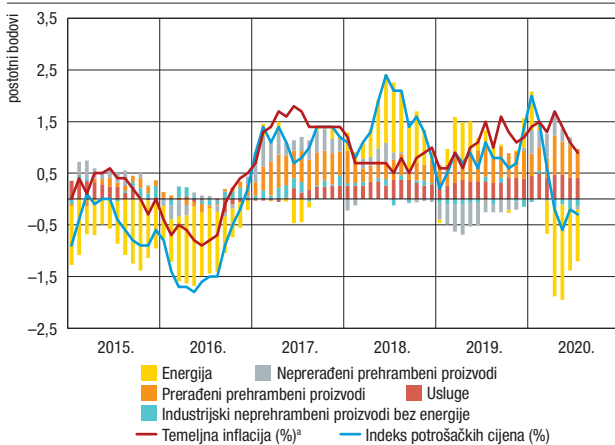
Slika 15. Zaposlenost po djelatnostima NKD-a
sezonski prilagođeni podaci, doprinosi tromjesečnoj stopi promjene

Napomena: Podaci za treće tromjesečje 2020. odnose se na srpanj.
Izvor: HZMO (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 18. Indeks potrošačkih cijena i temeljna inflacija
mjesečne stope promjene na godišnjoj razini^a

^a Mjesečna stopa promjene izračunata je iz tromjesečnoga pomičnog prosjeka sezonski prilagođenih indeksa potrošačkih cijena.
Izvori: DZS; izračun HNB-a

Slika 19. Godišnje stope inflacije i doprinosi komponenta inflaciji potrošačkih cijena

* Temeljna inflacija ne uključuje cijene poljoprivrednih proizvoda i energije ni cijene proizvoda koje su administrativno regulirane.

Izvori: DZS; izračun HNB-a

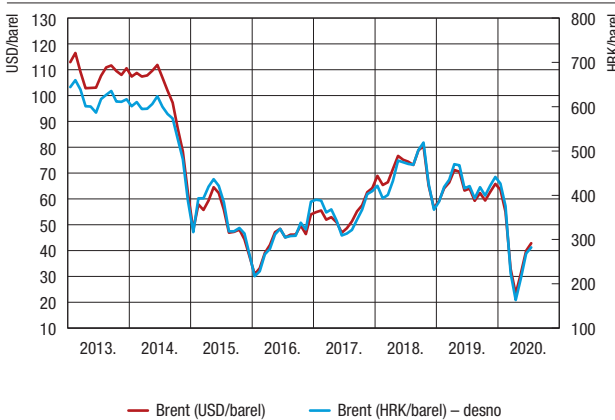
Tablica 1. Cjenovni pokazatelji godišnje i mjesečne stope promjene

	Godišnje stope		Mjesečne stope	
	VI. 20.	VII. 20.	VII. 19.	VII. 20.
Indeks potrošačkih cijena i njegove komponente				
Ukupni indeks	-0,2	-0,3	-0,5	-0,5
Energija	-7,1	-6,0	0,1	1,3
Nepreporučeni prehrambeni proizvodi	1,9	-0,8	-0,6	-3,2
Prerađeni prehrambeni proizvodi	2,7	2,4	0,4	0,2
Industrijski neprehrambeni proizvodi bez energije	-0,7	-0,5	-3,0	-2,7
Usluge	1,6	1,6	0,7	0,7
Ostali cjenovni pokazatelji				
Temeljna inflacija	1,1	0,9	-0,6	-0,8
Indeks proizvođačkih cijena industrije na domaćem tržištu	-3,1	-2,7	0,3	0,7
Cijene sirove nafte Brent (USD)	-36,9	-33,1	1,1	7,2
HWWI agregatni indeks cijena sirovina (bez energenata, USD)	-4,5	-3,6	3,6	4,7

Napomena: Prerađeni prehrambeni proizvodi uključuju alkohol i duhan.

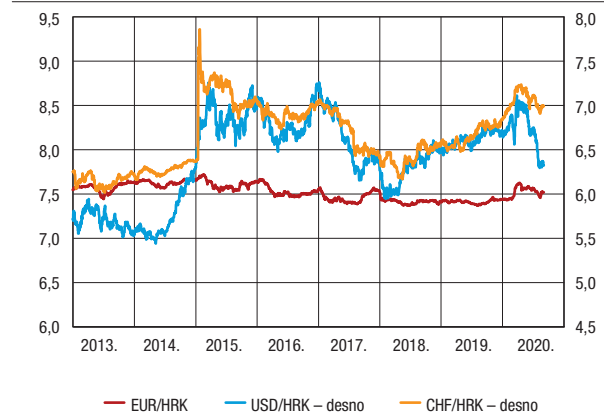
Izvori: DZS; Bloomberg; HWWI

Slika 20. Cijene sirove nafte (Brent)

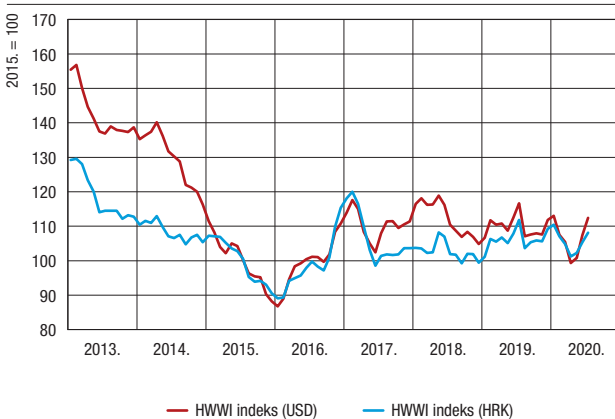
Izvori: Bloomberg; izračun HNB-a

Slika 22. Nominalni dnevni tečaj kune prema euru, američkom dolaru i švicarskom franku srednji tečaj HNB-a

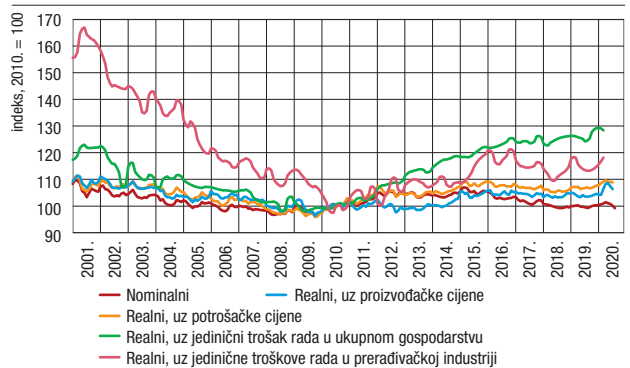
Izvor: HNB

Slika 21. HWWI indeks cijena sirovina (bez energenata)

Izvori: HWWI; izračun HNB-a

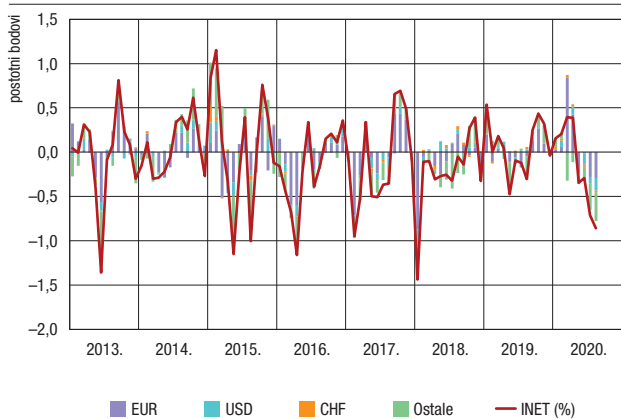
Slika 23. Nominalni i realni efektivni tečajevi kune

Napomena: Realni efektivni tečaj kune uz proizvođačke cijene uključuje hrvatski indeks proizvođačkih cijena industrije na ukupnom tržištu. Jedinичni trošak rada izračunat je kao omjer isplaćenih naknada po zaposleniku i produktivnosti rada (izražena kao BDP po zaposlenom), dok su realni efektivni tečajevi kune uz jedinичne troškove rada dobiveni interpolacijom tromjesečnih vrijednosti. Pad indeksa označuje efektivnu aprecijaciju kune.

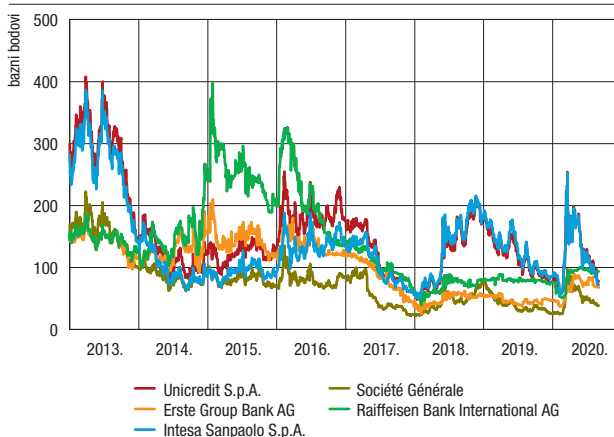
Izvor: HNB

Slika 24. Doprinosi^a pojedinih valuta mjesečnoj stopi promjene prosječnog indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune (INET)

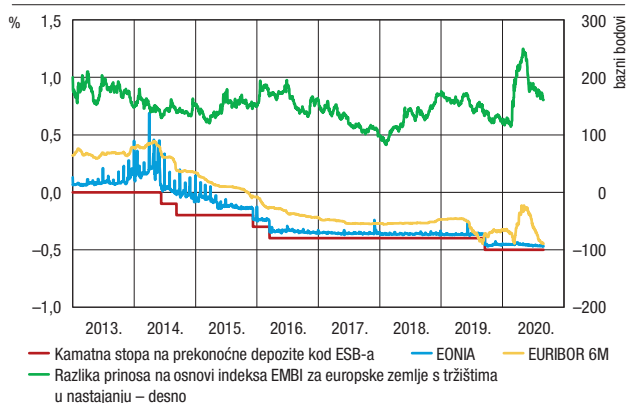
^a Negativne vrijednosti označuju doprinosi aprecijaciji INET-a.
Izvor: HNB

Slika 27. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za odabrane banke majke domaćih banaka

Izvor: S&P Capital IQ

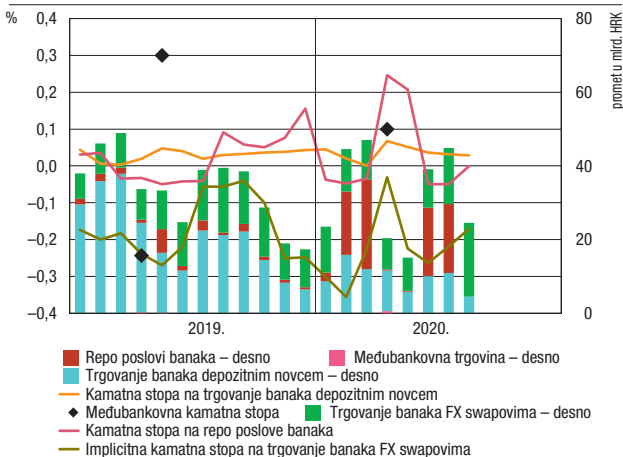
Slika 25. Kamatne stope na euro i prosječna razlika prinosa na obveznice europskih zemalja s tržištima u nastajanju

Napomena: EMBI je indeks (engl. *Emerging Market Bond Index*) koji pokazuje razliku prinosa na državne vrijednosne papire koje su izdale zemlje s tržištima u nastajanju, među kojima je i Hrvatska, u odnosu na nerizične vrijednosne papire koje su izdale razvijene zemlje.

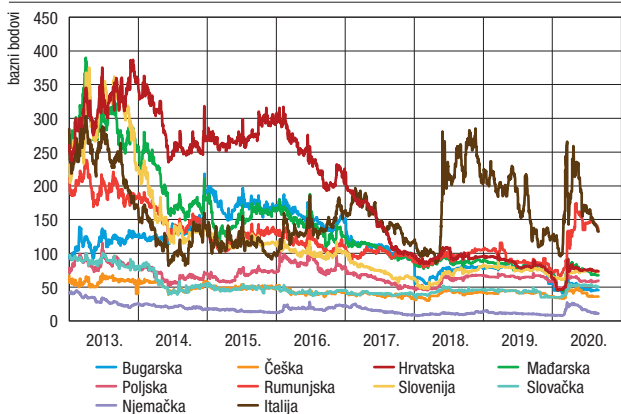
Izvori: ESB; Bloomberg; J. P. Morgan

Slika 28. Prekonocne kamatne stope i prometi

Izvor: HNB

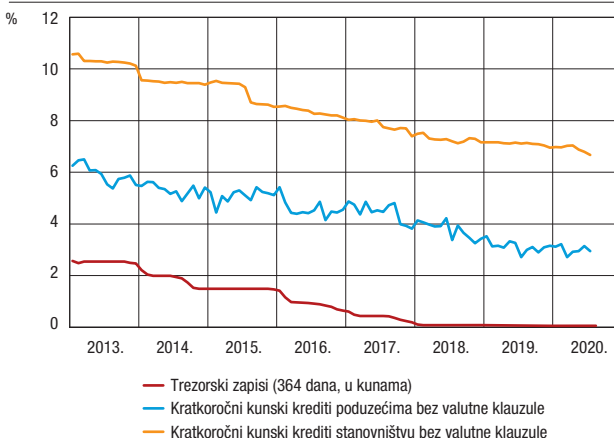
Slika 26. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za petogodišnje državne obveznice odabranih zemalja

Napomena: Premija osiguranja od kreditnog rizika jest godišnji relativni iznos premije koju kupac CDS-a plaća kako bi se zaštitio od kreditnog rizika povezanog s izdavateljem nekog instrumenta.

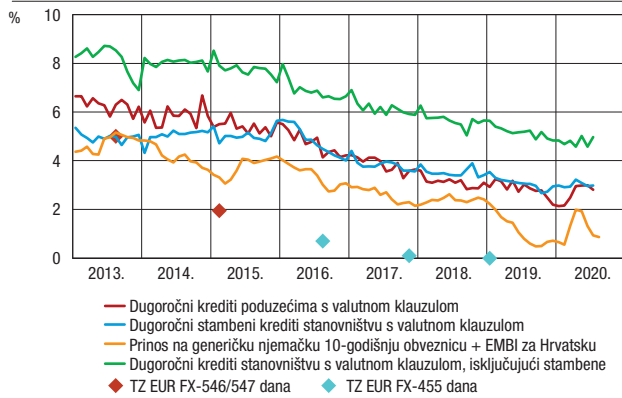
Izvor: S&P Capital IQ

Slika 29. Kratkoročni troškovi financiranja u kunama bez valutne klauzule

Izvori: MF; HNB

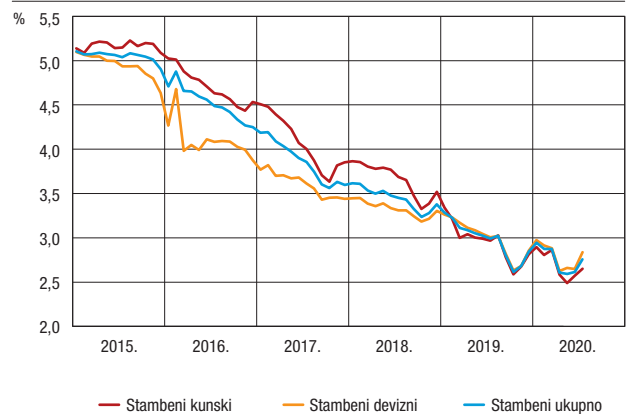
Slika 30. Dugoročni troškovi financiranja u kunama s valutnom klauzulom i devizama

Napomena: EMBI je indeks (engl. *Emerging Market Bond Index*) koji pokazuje razliku prinosa na državne vrijednosne papire koje su izdale zemlje s tržištima u nastajanju, među kojima je i Hrvatska, u odnosu na nerizične vrijednosne papire koje su izdale razvijene zemlje.

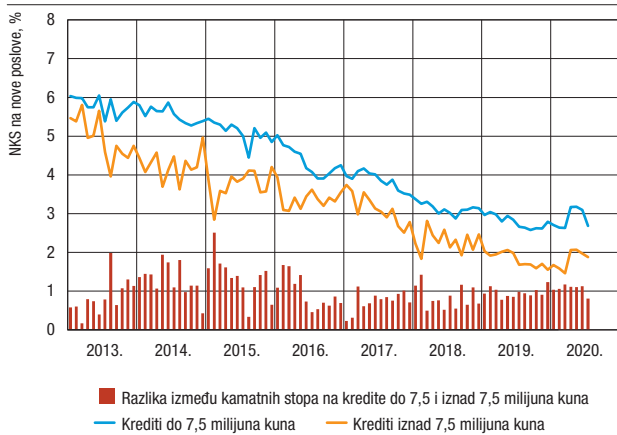
Izvori: MF; Bloomberg; HNB

Slika 33. Kamatne stope na prvi put ugovorene stambene kredite stanovništvu

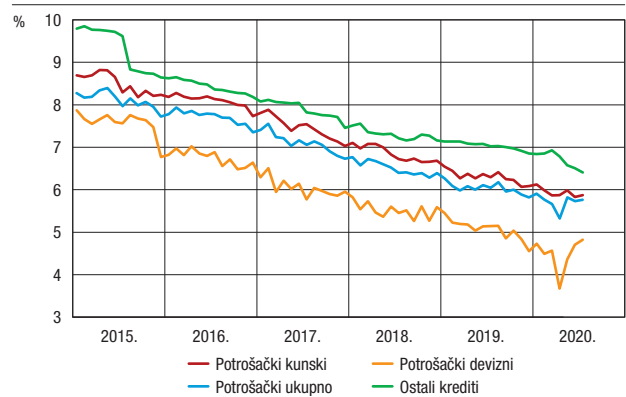
Izvor: HNB

Slika 31. Kamatne stope banaka na kredite nefinancijskim društvima prema iznosu

Izvor: HNB

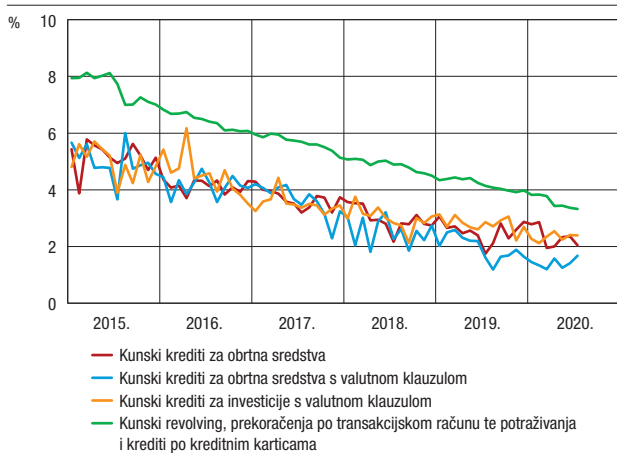
Slika 34. Kamatne stope na prvi put ugovorene potrošačke i ostale kredite stanovništvu

Napomena: Potrošački krediti uključuju ukupne kredite stanovništvu, osim stambenih i ostalih. Ostali krediti stanovništvu uključuju kredite po kreditnim karticama, prekoračenja po transakcijskim računima, revolving kredite te potraživanja s osnovne kartica s odgodom plaćanja (engl. *charge card*) te su gotovo isključivo kunski.

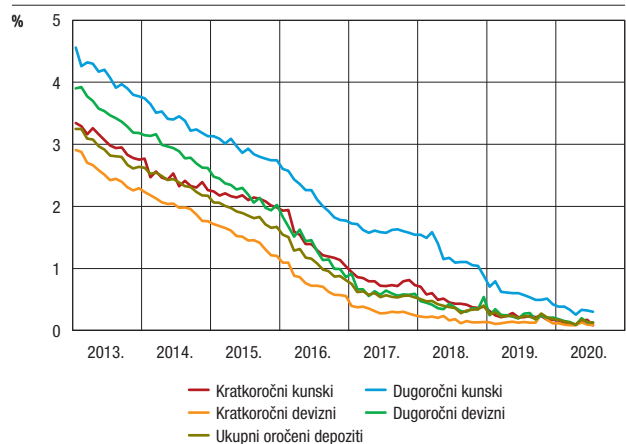
Izvor: HNB

Slika 32. Kamatne stope na prvi put ugovorene kredite poduzećima

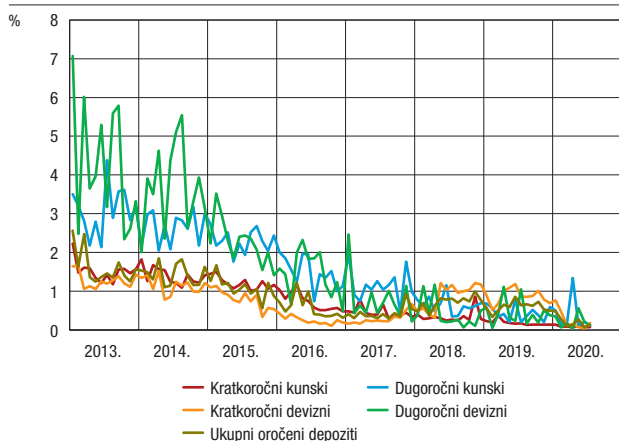
Izvor: HNB

Slika 35. Kamatne stope na oročene depozite stanovništva

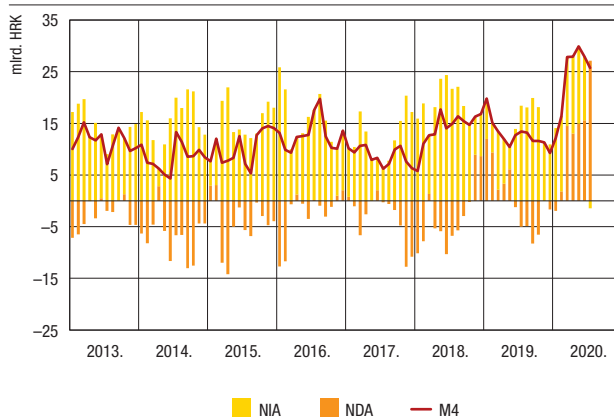
Izvor: HNB

Slika 36. Kamatne stope na oročene depozite poduzeća

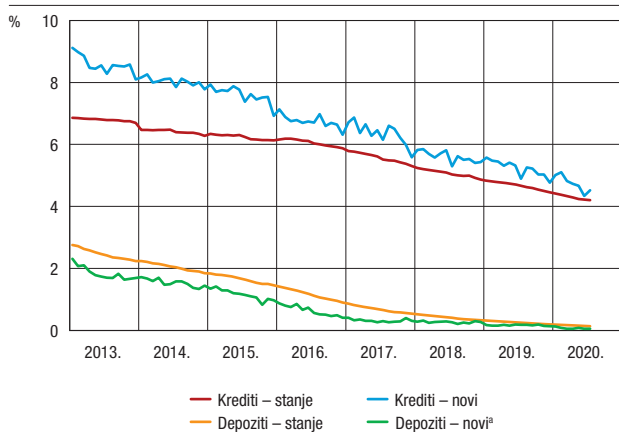
Izvor: HNB

Slika 39. Neto inozemna aktiva, neto domaća aktiva i ukupna likvidna sredstva (M4) apsolutne promjene u posljednjih 12 mjeseci

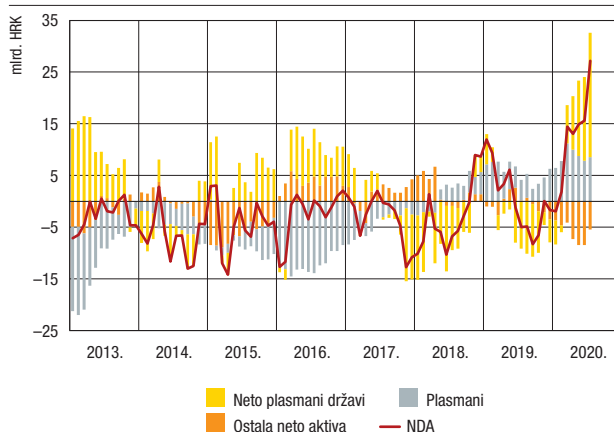
Izvor: HNB

Slika 37. Prosječne kamatne stope na kredite (bez revolving kredita) i depozite

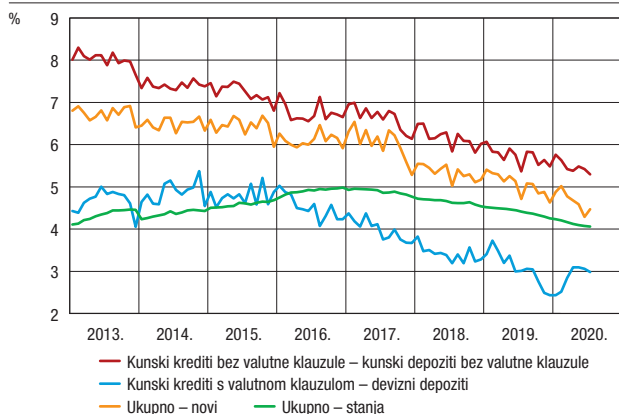
^a Za oročene depozite kamatne stope na nove poslove vagane su njihovim stanjima.
Izvor: HNB

Slika 40. Neto domaća aktiva, struktura apsolutne promjene u posljednjih 12 mjeseci

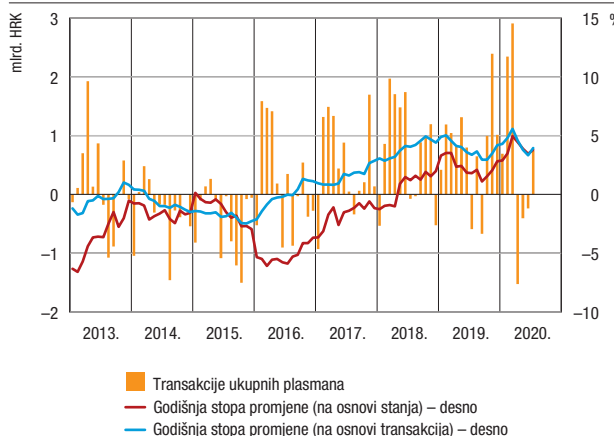
Izvor: HNB

Slika 38. Razlike između kamatnih stopa na kredite (bez revolving kredita) i kamatnih stopa na depozite

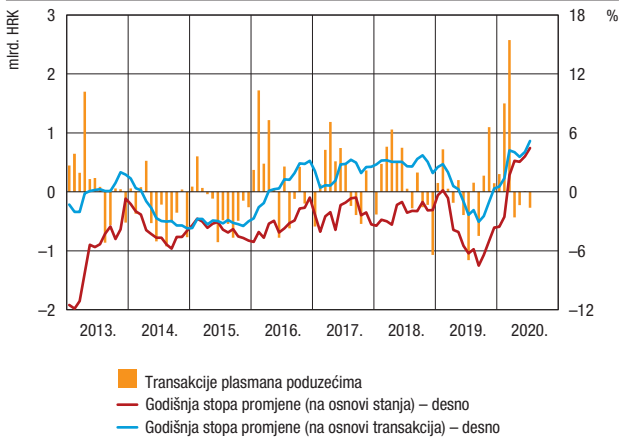
Napomena: Razliku između prosječnih kamatnih stopa na kredite i prosječnih kamatnih stopa na depozite treba razlikovati od neto kamatne marže (omjera razlike kamatnih prihoda i kamatnih rashoda te ukupne imovine kreditnih institucija).
Izvor: HNB

Slika 41. Plasmani

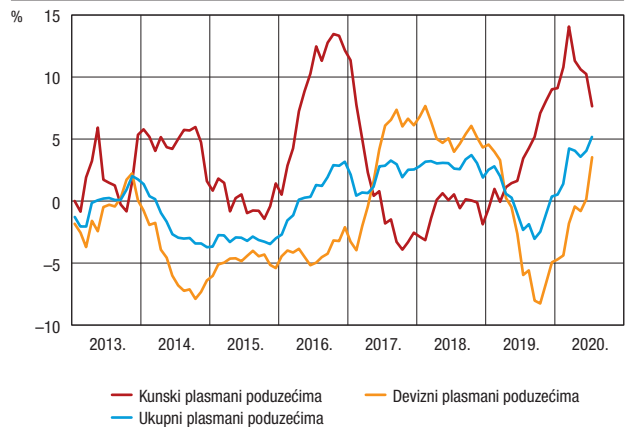
Izvor: HNB

Slika 42. Plasmani poduzećima

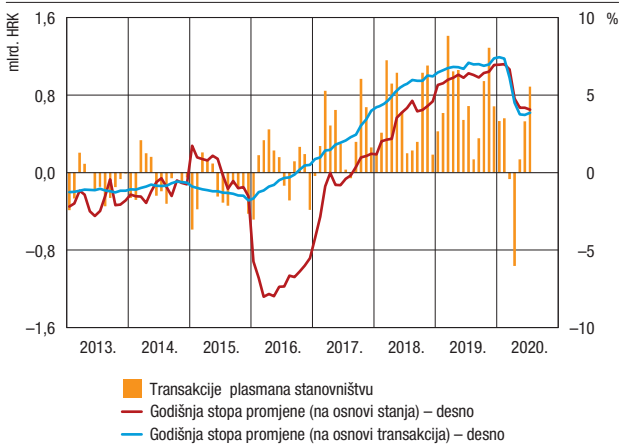
Izvor: HNB

Slika 45. Godišnje stope promjene plasmana poduzećima na osnovi transakcija

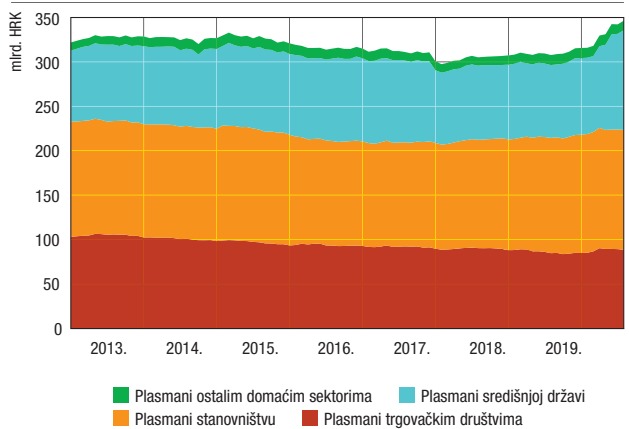
Izvor: HNB

Slika 43. Plasmani stanovništvu

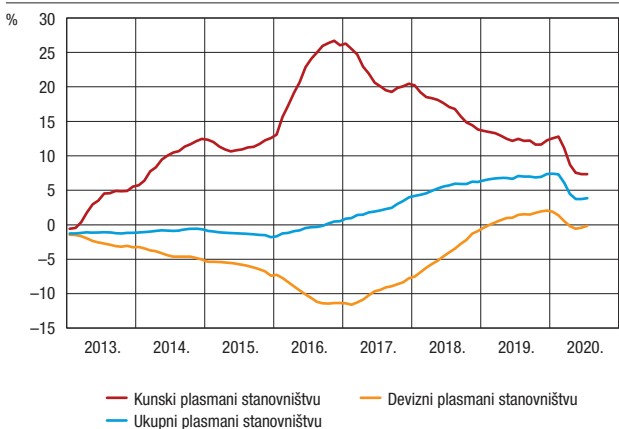
Izvor: HNB

Slika 46. Struktura plasmana kreditnih institucija

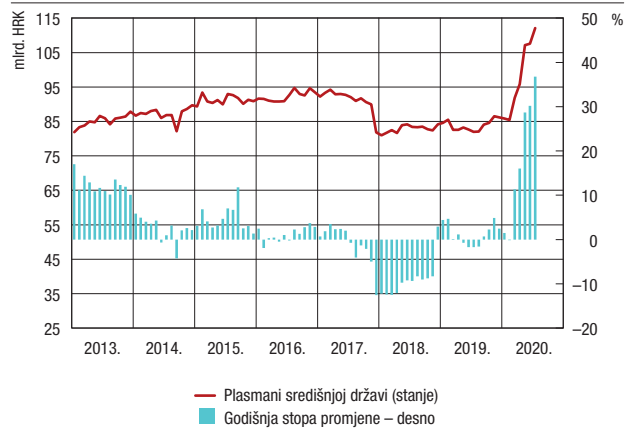
Izvor: HNB

Slika 44. Godišnje stope promjene plasmana stanovništvu na osnovi transakcija

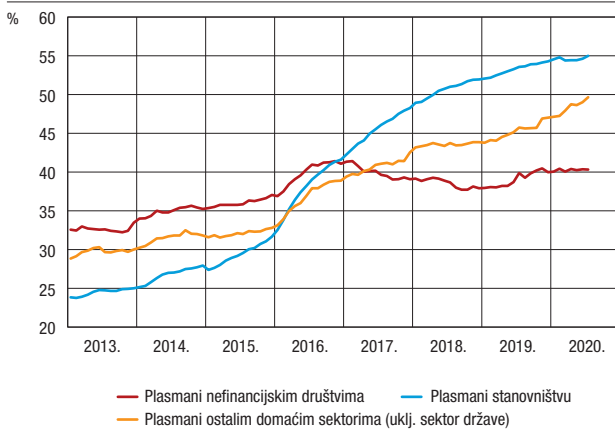
Izvor: HNB

Slika 47. Plasmani monetarnih financijskih institucija središnjoj državi

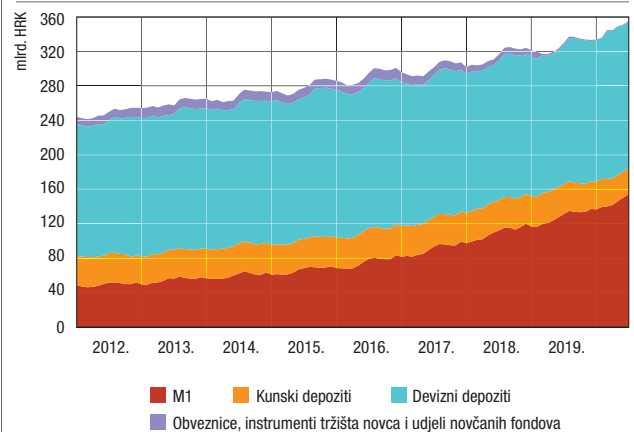
Izvor: HNB

Slika 48. Udio kunskih plasmana u ukupnim plasmanima sektora

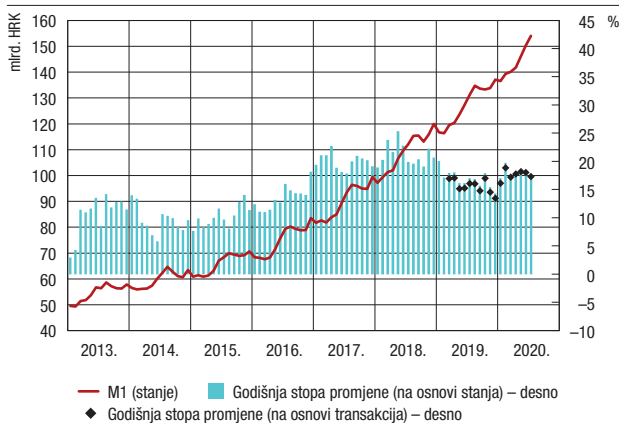
Izvor: HNB

Slika 51. Struktura monetarnog agregata M4

Izvor: HNB

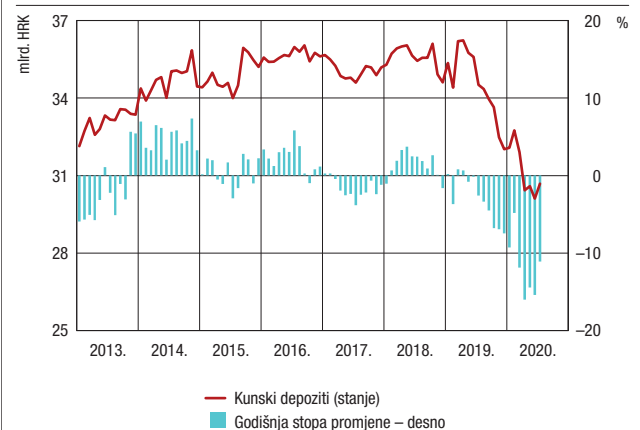
Slika 49. Novčana masa (M1)

Napomena: Stopa rasta na osnovi transakcija od ožujka 2019. isključuje učinak reklasifikacije novčanih fondova.

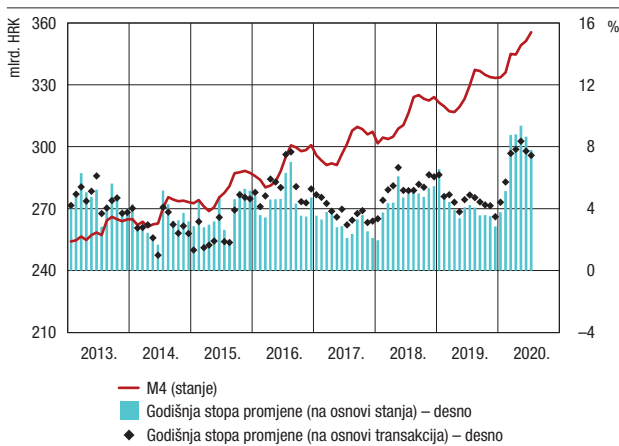
Izvor: HNB

Slika 52. Kunski štedni i oročeni depoziti

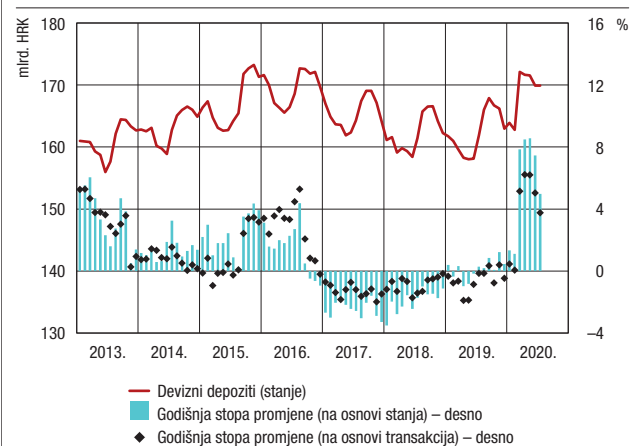
Izvor: HNB

Slika 50. Ukupna likvidna sredstva (M4)

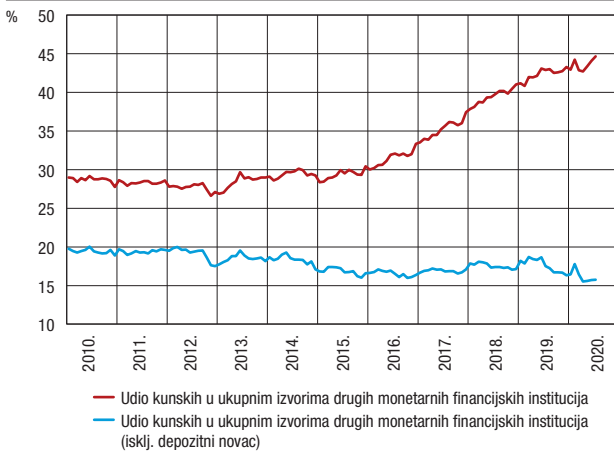
Izvor: HNB

Slika 53. Devizni depoziti

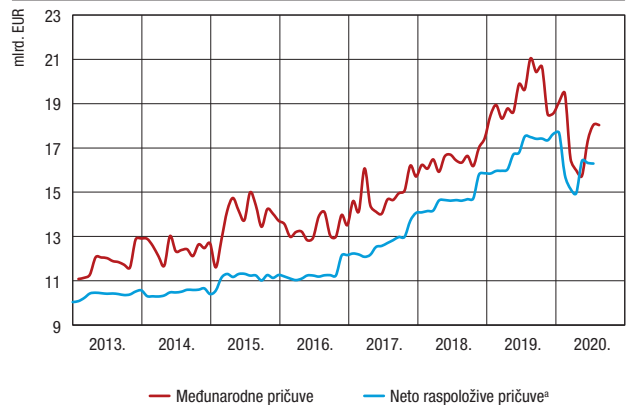
Izvor: HNB

Slika 54. Udio kunskih izvora

Izvor: HNB

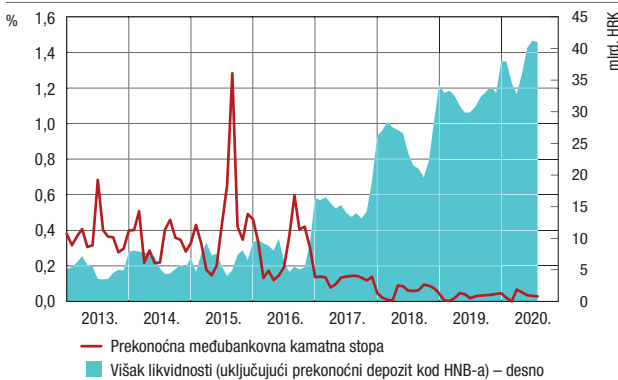
Slika 57. Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke tekući tečaj

^a NRP = međunarodne pričuve – devizna inozemna pasiva – devizni dio obvezne pričuve – devizni depoziti države

Izvor: HNB

Slika 55. Likvidnost banaka i prekonoćna kamatna stopa na trgovanje banaka depozitnim novcem

Napomena: Višak likvidnosti je razlika između stanja na računima za namiru poslovnih banaka kod HNB-a i iznosa koji banke moraju održavati na tim računima prema obračunu obvezne pričuve. Prekonoćna kamatna stopa se do kraja 2015. odnosi na prekonoćnu međubankovnu kamatnu stopu, dok se od početka 2016. odnosi na prekonoćnu kamatnu stopu na trgovanje banaka depozitnim novcem.

Izvor: HNB

Tablica 2. Platna bilanca

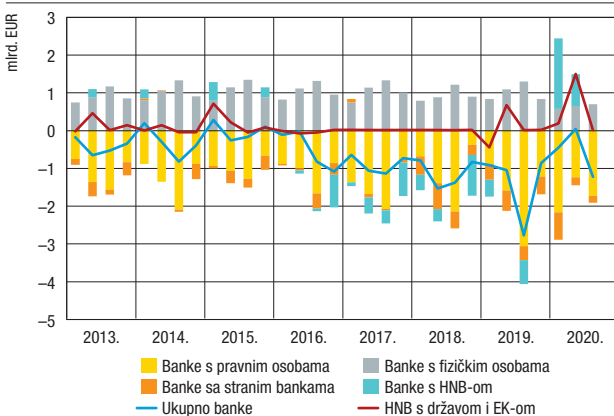
preliminarni podaci, u milijunima eura

	2019.	1. tr. 2019.	Indeksi	
			2019./2018.	1. tr. 2020./2019.
Tekuće transakcije	1.498,9	2.110,2	157,6	140,8
Kapitalne transakcije	1.116,3	1.136,2	153,0	101,8
Financijske transakcije (bez pričuva)	1.497,7	4.654,6	692,1	310,8
Međunarodne pričuve HNB-a	989,4	-1.872,7	64,0	-189,3
Neto pogreške i propusti	-128,1	-464,5	-159,0	362,7

Napomena: Prema 6. izdanju Priručnika za sastavljanje platne bilance i stanja međunarodnih ulaganja (BPM6)

Izvor: HNB

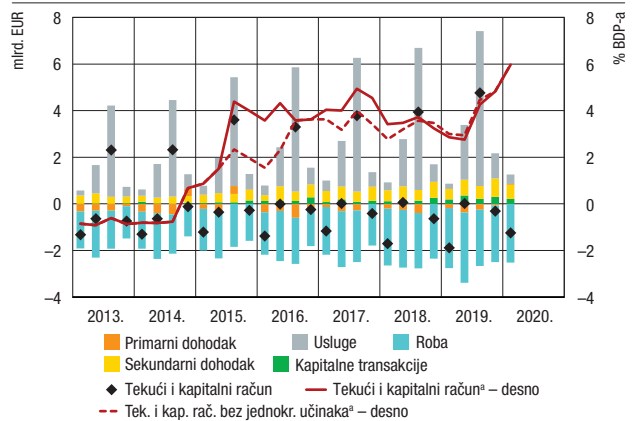
Slika 56. Promptne (SPOT) transakcije na deviznom tržištu (neto promet)

Napomena: Pozitivne vrijednosti označavaju neto kupnju, a negativne vrijednosti neto prodaju. Pravne osobe uključuju državu. Podaci za treće tromjesečje 2020. odnose se na srpanj i kolovoz.

Izvor: HNB

Slika 58. Tokovi na tekućem i kapitalnom računu

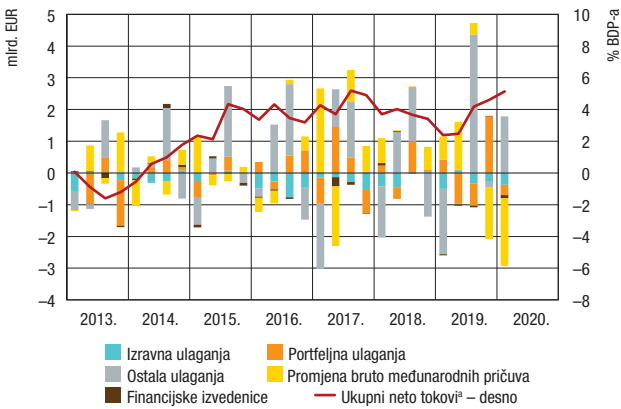

^a Zbroj posljednjih četiri tromjesečja

Napomena: Jednokratni učinci uključuju konverziju kredita vezanih uz švicarski frank u 2015. te rezervacije banaka za kredite odobrene koncernu Agrokor u 2017. i 2018.

Izvor: HNB

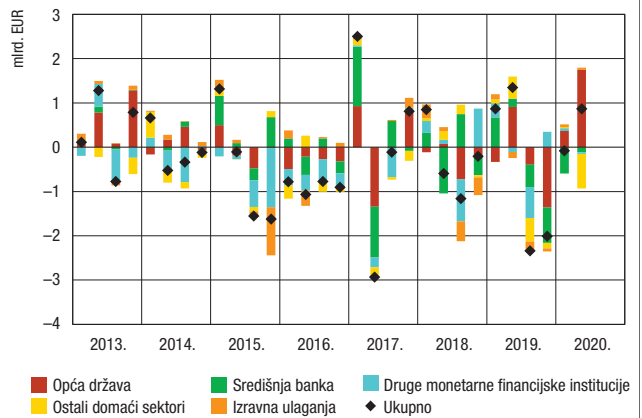
Slika 59. Tokovi na financijskom računu prema vrsti ulaganja

^a Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja
Napomena: Pozitivna vrijednost označuje neto odljev kapitala u inozemstvo (uključujući i rast međunarodnih pričuva).

Izvor: HNB

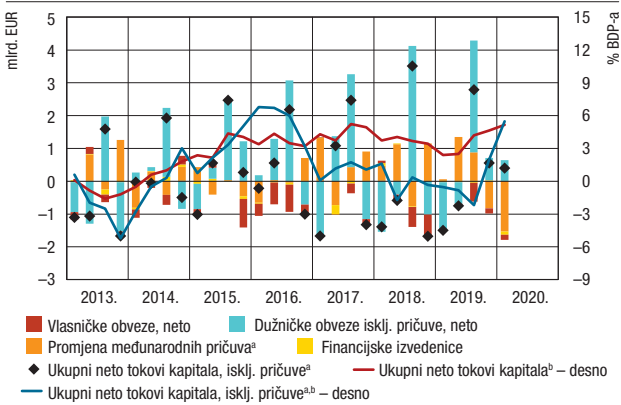
Slika 62. Transakcije bruto inozemnog duga

Napomena: Transakcije su promjena duga isključujući međuvalutne promjene i ostale prilagodbe.

Izvor: HNB

Slika 60. Tokovi na financijskom računu prema vlasničko-dužničkom odnosu

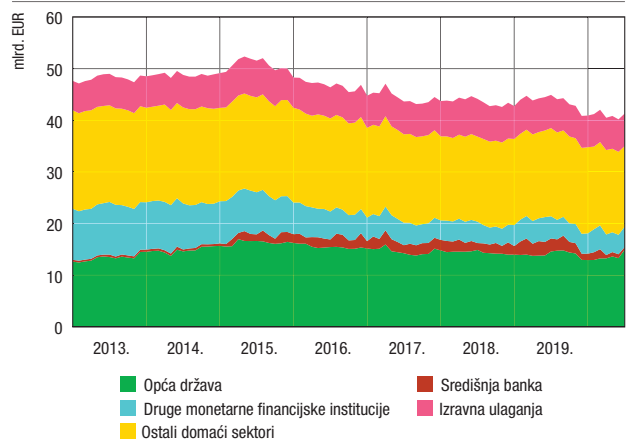
^a Promjena bruto međunarodnih pričuva umanjena je za inozemne obveze HNB-a.

^b Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja

Napomena: Pozitivna vrijednost označuje neto odljev kapitala u inozemstvo. Neto tokovi jesu razlika između promjene sredstava i obveza.

Izvor: HNB

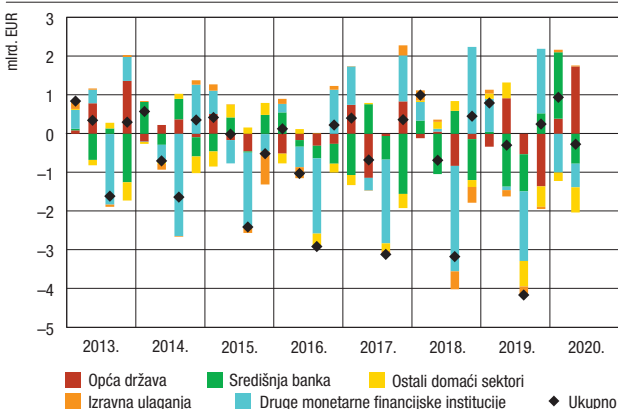
Slika 63. Bruto inozemni dug na kraju razdoblja

Napomena: Podaci zaključno s lipnjem 2020.

Izvor: HNB

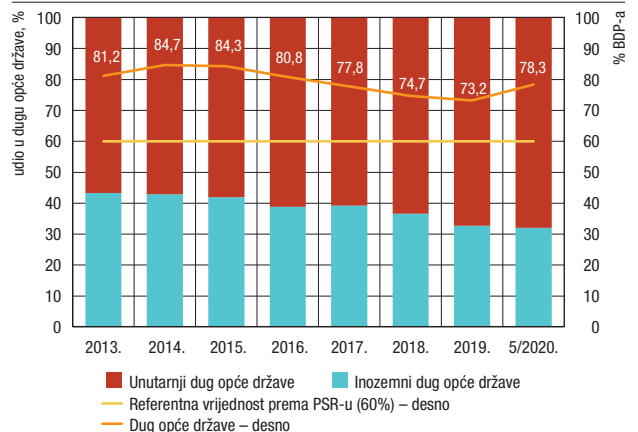
Slika 61. Transakcije neto inozemnog duga

Napomena: Transakcije su promjena duga isključujući međuvalutne promjene i ostale prilagodbe. Neto inozemni dug jest bruto inozemni dug umanjeno za dužnička potraživanja prema inozemstvu.

Izvor: HNB

Slika 64. Dug opće države

Napomena: Za izračun relativnog pokazatelja korišten je nominalni BDP za posljednja četiri dostupna tromjesečja.

Izvor: HNB

Tablica 3. Saldo konsolidirane opće države
prema metodologiji ESA 2010, u milijunima kuna

	I. – III. 2019.	I. – III. 2020.
Ukupni prihodi	41.857	41.930
Izravni porezi	6.322	6.016
Neizravni porezi	16.407	16.324
Socijalni doprinosi	11.406	11.943
Ostalo	7.722	7.647
Ukupni rashodi	43.809	45.642
Socijalne naknade	15.249	15.416
Subvencije	2.279	2.223
Kamate	2.210	1.962
Naknade zaposlenicima	11.156	12.161
Intermedijarna potrošnja	7.352	7.859
Investicije	3.137	3.410
Ostalo	2.427	2.611
Neto pozajmljivanje (+) / zaduživanje (-)	-1.952	-3.712

Izvori: Eurostat; DZS

Tablica 4. Neto zaduživanje konsolidirane središnje države
prema metodologiji GFS 2001, u milijunima kuna

	I. - XII. 2018.	I. - XII. 2019.
1. Prihodi	148.629	160.186
2. Prodaja nefinancijske imovine	605	1.069
3. Rashodi	142.139	152.827
4. Nabava nefinancijske imovine	4.329	5.978
5. Neto zaduživanje (1 + 2 – 3 – 4)	2.767	2.450

Izvori: MF; izračun HNB-a

Tablica 5. Promjena duga opće države
u milijunima kuna

	V. 2019.	V. 2020.
Ukupna promjena duga	2.917	22.555
Promjena unutarnjeg duga	4.468	16.735
– Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	404	6.976
– Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	5.759	3.654
– Krediti	-1.596	6.296
Promjena inozemnog duga	-1.551	5.820
– Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	45	0
– Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	87	3.372
– Krediti	-2.724	2.030
Dodatak:		
Promjena ukupno izdanih jamstava	-225	189

Izvor: HNB

Kratice i znakovi

Kratice

b. b.	– bazni bod
BDP	– bruto domaći proizvod
BDV	– bruto dodana vrijednost
BEA	– Ured SAD-a za ekonomske analize (engl. <i>U. S. Bureau of Economic Analysis</i>)
BIS	– Banka za međunarodne namire (engl. <i>Bank for International Settlements</i>)
BZ	– blagajnički zapisi
CDS	– premija osiguranja od kreditnog rizika (engl. <i>credit default swap</i>)
DAB	– Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka
dep.	– depoziti
d. n.	– drugdje nespomenuto
DZS	– Državni zavod za statistiku
EK	– Europska komisija
EMU	– Ekonomska i monetarna unija
engl.	– engleski
ESB	– Europska središnja banka
EU	– Europska unija
Fed	– američka središnja banka (engl. <i>Federal Reserve System</i>)
fik.	– fiksni
FISIM	– posredno mjerene naknade za uslugu financijskog posredovanja
FZO	– Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
HAC	– Hrvatske autoceste
Hanfa	– Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga
HBOR	– Hrvatska banka za obnovu i razvitak
HC	– Hrvatske ceste
HFP	– Hrvatski fond za privatizaciju
HNB	– Hrvatska narodna banka
HPB	– Hrvatska poštanska banka
HWWI	– Institut za međunarodnu ekonomiju u Hamburgu (njem. <i>Hamburgisches Weltwirtschaftsinstitut</i>)
HZMO	– Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
HZZ	– Hrvatski zavod za zapošljavanje
HZZO	– Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje
IEA	– Međunarodna agencija za energiju (engl. <i>International Energy Agency</i>)
ILO	– Međunarodna organizacija rada (engl. <i>International Labour Organization</i>)
Ina	– Industrija nafte d.d.
ind.	– industrijski
IPC	– indeks potrošačkih cijena
JTR	– jedinični troškovi rada
MF	– Ministarstvo financija
mil.	– milijun
mlrd.	– milijarda
MMF	– Međunarodni monetarni fond
NDA	– neto domaća aktiva
NIA	– neto inozemna aktiva
NKD	– Nacionalna klasifikacija djelatnosti
OECD	– Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (engl. <i>Organization for Economic Cooperation and Development</i>)
OP	– obvezna pričuva

PDV	– porez na dodanu vrijednost
potr.	– potrošnja
PPI	– indeks cijena pri proizvođačima (engl. <i>Produce Price Index</i>)
PSR	– Pakt o stabilnosti i rastu
RH	– Republika Hrvatska
SDR	– posebna prava vučenja
SKDD	– Središnje klirinško depozitarno društvo d.d.
SMTK	– Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija
tis.	– tisuća
T-HT	– T – Hrvatski Telekom d.d.
TNZ	– Tržište novca Zagreb
tr.	– tromjesečje
TZ	– trezorski zapisi
val.	– valutni

Troslovne oznake za valute

ATS	– austrijski šiling
CHF	– švicarski franak
CNY	– juan renminbi
DEM	– njemačka marka
EUR	– euro
FRF	– francuski franak
GBP	– funta sterlinga
HRK	– kuna
ITL	– talijanska lira
JPY	– jen
USD	– američki dolar
XDR	– posebna prava vučenja

Dvoslovne oznake za zemlje

AT	– Austrija
BE	– Belgija
BG	– Bugarska
CY	– Cipar
CZ	– Češka
DE	– Njemačka
DK	– Danska
EE	– Estonija
ES	– Španjolska
FI	– Finska
FR	– Francuska
GB	– Velika Britanija
GR	– Grčka
HR	– Hrvatska
HU	– Mađarska
IE	– Irska
IT	– Italija
LT	– Litva
LV	– Letonija
MT	– Malta
NL	– Nizozemska
PL	– Poljska
PT	– Portugal
RO	– Rumunjska
SI	– Slovenija
SK	– Slovačka

Znakovi

–	– nema pojave	∅	– prosjek
....	– ne raspolaže se podatkom	a, b, c,...	– oznaka za napomenu ispod tablice i slike
0	– podatak je manji od 0,5 upotrijebljene jedinice mjere	*	– ispravljen podatak
		()	– nepotpun, nedovoljno provjeren podatak